

Ὁρθοδοξία καί Ἑλληνισμός (Ἀρχιμανδρίτης Δαμιανὸς Ζαφείρης)

[Ὁρθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ὁρθόδοξη πίστη](#)

Δύο δῶρα προσφέρουμε κάθε Παρασκευὴ τῶν Χαιρετισμῶν στήν Παναγία. Δυό ὑπέροχα δῶρα πού εἶναι ἀντάξια τῆς Μητέρας τοῦ Θεοῦ, τῆς Θεοτόκου, τῆς τιμιωτέρας τῶν Χερουβείμ καί ἐνδοξοτέρας τῶν Σεραφεείμ. Τά θεσπέσια αὐτά δῶρα εἶναι ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος μέ τούς 24 Οἴκους καί ὁ Κανόνας μέ τίς ἐννέα ὠδές. Καί τά δυό εἶναι ἀριστουργήματα τῆς Βυζαντινῆς ὑμνολογίας πού ἐξαίρουν τό ἔργο καί τό πρόσωπο τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Ὁ ὑμνογράφος στόν κανόνα χρησιμοποιεῖ γιά τήν Παναγία τίς φράσεις: «ρόδον τό ἀμάραντον, μῦρον πολύτιμον, στάχυν ἢ βλαστήσασα τόν θεῖον, εἴσοδος τῶν σωζόμενων, κλίμαξ, γέφυρα, ἱερόν καταφύγιον, ἰσχὺς καί ὀχύρωμα τῶν ἀνθρώπων, λιμὴν, ἄνθος τό ἀμάραντον, τεῖχος καί ὀχύρωμα, ἄστρον ἄδυτον, τῶν ἀθλητῶν στεφάνωμα».

Όλα αυτά χαρακτηρίζουν την ξεχωριστή θέση που έχει η Παναγία στον κόσμο της αγιότητας της Εκκλησίας. Ως Μητέρα του Θεού είναι ο μοναδικός θησαυρός του πιστού, διότι προσφέρεται για την σωτηρία του κόσμου και γι' αυτό αποκαλείται «κόσμου διάσωσα». Η Παναγία είναι τό καταφύγιο και τό λιμάνι των πιστών, διότι σ' αυτήν βλέπουν ασφάλεια και προστασία. Καί στον Άκάθιστο Ύμνο αποκαλείται «άστήρ, όδηγός σωφροσύνης, ανόρθωσις των ανθρώπων, γή της έπαγγελίας, τό άνθος της άφθαρσίας, τό στέφος της έγκρατείας, όχημα πανάγιον, οίκημα πανάριστον, έλπίς αγαθών αιώνιων, σκηνή του Θεού και λόγου, άγία άγιων μείζων, ασάλευτος πύργος, τό άπόρθητον τεΐχος». Όλα αυτά τονίζουν τό μέγιστο έργο της Παναγίας για την σωτηρία του ανθρωπίνου γένους. Η τιμιωτέρα των Χερουβείμ και ένδοξοτέρα των Σεραφείμ συνεχίζει τό θεϊο έργο μέ τά πολυάριθμα θαύματα προς όσους προστρέχουν μέ πίστη και άγάπη στον Θεό.

Ίδιαίτερα ο Άκάθιστος Ύμνος είναι εύχαριστήριος Ύμνος και έγκώμιο στό πρόσωπο της Παναγίας για τό μεγάλο θαύμα που έκανε τό έτος 626 στην Κωνσταντινούπολη, νικώντας δύο μεγάλες στρατιές άλλοθρήσκων, τούς Πέρσες και τούς Άβάρους. Ο Άκάθιστος Ύμνος παρουσιάζει την βαθιά πίστη των προγόνων μας στό Θεό και στην πατρίδα. Αλλά τά δύο ήταν ένωμένα στην ψυχή του λαού του Βυζαντίου και εκφράζονται έντονα στον Άκάθιστο Ύμνο μέ τό «Χαΐρε νύμφη άνύμφευτε» και «τῆ υπερμάχῳ στρατηγῶ τά νικητήρια». Μέ τό «χαΐρε νύμφη άνύμφευτε» παρουσιάζεται τό κοσμοσωτήριο έργο της Παναγίας και μέ τό «τῆ υπερμάχῳ στρατηγῶ» τονίζονται τά θαυμαστά γεγονότα της ιστορίας του Βυζαντίου. Τά θρησκευτικά και τά έθνικά ιδεώδη συνυπάρχουν στό λαό του Βυζαντίου. Η έννοια της θρησκείας και της πατρίδος λαμβάνουν ιδιαίτερο χώρο στη συνείδηση του λαού αυτού.

Ἡ ἐθνική καί ἡ θρησκευτική συνείδηση

Ὁ Ἀκάθιστος ὕμνος μᾶς καλεῖ νά μαθητεύσουμε στήν ἱστορία τῶν προγόνων μας, γιά νά ὠφεληθοῦμε ἀπό τά διδάγματά της γιά τούς κοινούς θρησκευτικούς καί ἐθνικούς ἀγῶνες τους. Οἱ ἔννοιες τῆς πίστεως καί τῆς πατρίδος συνυπῆρχαν στήν συνείδηση τοῦ λαοῦ τοῦ Βυζαντίου. Ἡ πίστη καί ἡ ἐλευθερία ἦταν τά μοναδικά ἰδανικά των καί γι' αὐτά πολεμοῦσαν μέχρι θυσίας.

Ἡ ἔννοια τῆς πατρίδας ἦταν συνυφασμένη μέ τήν ἔννοια τῆς θρησκείας, διότι σ' αὐτήν ὑπῆρχαν τά ἱερά καί ὅσα τῆς πίστεως των. Ἀκόμη καί οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοί μας ἔδιναν μία ἱερότητα στήν ἔννοια τῆς πατρίδος καί αὐτό τό τονίζει ὁ σοφός Σωκράτης: «Μητρός τε καί πατρός καί τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμιώτερον ἔστιν ἡ πατρίς καί σεμνότερον καί ἀγιώτερον...» (=Καί ἀπό τήν μητέρα καί ἀπό τόν πατέρα κι ὅλους γενικά τούς ἄλλους προγόνους πιά πολύτιμο ἀγαθό εἶναι ἡ πατρίδα καί πιά σεβαστό καί πιά ἱερό...). Ὁ δέ στρατηγός Μακρυγιάννης στά ἀπομνημονεύματά του ἔγραφε: « Γλυκύτερον πράγμα δέν εἶναι ἄλλο ἀπό τήν πατρίδα καί τήν θρησκεία». Καί ὁ Κωστής Παλαμᾶς γράφει μέ τόλμη: « Δέν ζεῖ χωρίς πατρίδα ἡ ἀνθρώπινη ψυχή».

Εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητο ὅτι στήν πατρίδα ἐμπιστευόμαστε τή ζωή μας, τή ζωή τῶν παιδιῶν μας, τήν τιμή μας, τά ἱερά καί τά ὅσιά μας. Γι' αὐτό εἶναι ἀνάγκη νά ἀγαπᾶμε τήν πατρίδα μας καί νά ἔχουμε ἐθνική συνείδηση. Διότι ἡ ἐθνική συνείδηση δηλώνει κοινούς ἀγῶνες, κοινή γλώσσα καί θρησκεία καί κοινές παραδόσεις.

Ἡ ἐθνική καί ἡ θρησκευτική συνείδηση πρέπει νά πορεύονται μαζί, ὅπως ἡ ἐνότητα ἑνός ἔθνους καί ἡ πίστη στό Θεό, ἡ ἀρετή καί τό θεῖο. Καί οἱ δύο μαζί ὁδηγοῦν στήν ὁμόνοια ἑνός ἔθνους. Τό παρελθόν τῆς Ἑλλάδος εἶναι λαμπρό μέ τίς ἡρωικές μορφές της πού τήν διέκριναν ἀπό ὅλα τά ἔθνη τοῦ κόσμου. Οἱ ἱερές παραδόσεις ἐξυψώνουν τήν ἐθνική συνείδηση γιά νέους ἀγῶνες καί θυσίες.

Ἡ πίστη στά ὑψηλά ἰδανικά ἐμπνέει τό πνεῦμα τῆς ἀμιλλας, τῆς ἐνότητας καί συνεργασίας πού ξυπνᾷ τόν Ἕλληνα ἀπό τόν λήθαργο τῆς ἀδιαφορίας καί τῆς ἀτομικῆς εὐμάρειας. Ἄς ξεχάσουμε τούς φανατισμούς μας, τίς μισαλλοδοξίες, τίς ἀδικίες καί τά μίση πού διασποῦν τήν ἐνότητά μας, διότι ἡ ἐλληνική ἱστορία μᾶς ἔχει διδάξει ὅτι τίποτε καλό δέν ἔχουμε ἐπιτύχει μέ τίς διχόνοιες. Ὅπως προέτρεπε ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης τούς Ἕλληνες, «νά' στε μονιασμένοι».

Ὁρθοδοξία καί Ἑλληνισμός

Πάντοτε ἡ Ὁρθοδοξία ἦταν παράγοντας ἐνότητας, εἰρήνης καί συμφιλίωσης τῶν

Ἑλλήνων, διότι κηρύττει τήν ἐλευθερία καί τήν ἀγάπη μεταξύ τῶν ἀνθρώπων. Βλέπει τό ἀνθρώπινο πρόσωπο ὡς εἰκόνα τοῦ Θεοῦ καί τό σέβεται προσφέροντάς του τά ὑψηλά ἰδανικά καί τίς θεανθρώπινες ἀξίες τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ Ὁρθοδοξία στοχεύει νά δημιουργήσει ὄριμους καί ὑπεύθυνους ἀνθρώπους μέ ὑψηλούς σκοπούς, ὥστε νά συμβάλλουν γιά μία καλύτερη κοινωνία, ἡ ὁποία νά ἐμφορεῖται ἀπό τίς ἀξίες τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἐλευθερίας καί τῆς ἀγάπης.

Ὡς ὀρθόδοξοι χριστιανοί ἔχουμε τήν προσωπική εὐθύνη γιά ὀρθόδοξο καί ἑλληνικό ἦθος. Καί τά δύο μαζί νά συμπορεύονται καί νά κατευθύνουν τήν ψυχή τοῦ Ἑλληνα σέ νέους ἀγῶνες καί θυσίες. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες εἶχαν ἀναπτύξει σέ μεγάλο βαθμό τή μεγάλη ἀξία τῆς θρησκείας καί τῆς πατρίδος.

Μπορεῖ νά αἰσθανόμαστε ἀδύναμοι μπροστά στίς δυνάμεις τῶν μεγάλων ἐθνῶν, στίς ὑπεράριθμες στρατιές ἄλλων χωρῶν, ἀλλά ἄς μήν ξεχνᾶμε ὅτι 12.000 στρατιῶτες πού εἶχαν μείνει στά τείχη τῆς Κωνσταντινούπολης μέ τόν πατριάρχη Σέργιο καί τόν φρούραρχο Βῶνο πολέμησαν τίς μυριάδες τῶν Περσῶν καί τῶν Ἀβάρων , πού κτυποῦσαν ἀλύπητα τά φρούρια τῆς Κωνσταντινούπολης ἀπό ξηρά καί θάλασσα. Ἡ νίκη τῶν βαρβάρων ἦταν σίγουρη, ἀλλά δέν εἶχαν ὑπολογίσει τήν πίστη τῶν ὀλιγάριθμων χριστιανῶν. Ἡ Παναγία ἔκανε πάλι τό θαῦμα της καί ὡς Στρατηγός διηύθυνε τό στράτευμα, προσθέτοντας τήν δύναμη τοῦ Θεοῦ καί κατατροπώνοντας τίς ἐχθρικές δυνάμεις τῶν Περσῶν καί τῶν Ἀβάρων. Ἡ δύναμή μας εἶναι ἡ πίστη μας στό Θεό καί τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο, ἡ ὁποία ὡς Ὑπέρμαχος Στρατηγός θά ὀδηγήσει τήν Ὁρθοδοξία καί τή μικρή Ἑλλάδα καί σέ ἄλλα θαύματα, ἀρκεῖ ἐμεῖς νά εἶμαστε σταθεροί στήν πίστη καί στά ἰδανικά μας.

Ἡ Ὁρθοδοξία καί ὁ Ἑλληνισμός πορευόμενοι μαζί δίνουν μήνυμα καί πρόσκληση στόν σύγχρονο κόσμο, προσφέροντας τίς παραδόσεις καί τήν πνευματική κληρονομιά της. Πάντοτε ἡ Ὁρθοδοξία καί ὁ Ἑλληνισμός ὑπῆρξαν ἐνωμένοι καί αὐτό δηλώνεται μέ τήν σφραγίδα τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Εἶναι οἱ δύο ὅψεις τοῦ αὐτοῦ νομίσματος.

Ἡ κρίση τῶν ἀξιῶν

Σήμερα ζοῦμε σ' ἕναν κόσμο πού ἡ ἑλληνική κοινωνία ἀπειλεῖται ἀπό ἐσωτερικούς καί ἐξωτερικούς ἐχθρούς καί συγχρόνως διέρχεται κρίσεις, ἀπό τίς ὁποῖες κινδυνεύει νά χάσει τήν ταυτότητά της. Ξεκινᾷ ἀπό τή κρίση τῶν ἀξιῶν καί τῶν ἰδεολογιῶν καί φθάνει μέχρι τήν κρίση τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, τῆς ἠθικῆς, τῆς οἰκογένειας καί τῆς παιδείας. Αὐτό πού κυριαρχεῖ περισσότερο εἶναι ἡ κρίση τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν, ἀπό τήν ἔλλειψη τῆς ἀγάπης καί τῆς προσφορᾶς. Ἀκόμη ἕνας ἀφανῆς κίνδυνος εἶναι ἡ κρίση τῶν συνειδησεων τῶν ἀνθρώπων, πού νεκρώνονται ἐξαιτίας τοῦ ἀτομισμοῦ καί τῆς μοναξιᾶς.

Σήμερα ἡ Ὁρθοδοξία καί ὁ Ἑλληνισμός δίνουν τήν δική τους μαρτυρία σέ ὅλο τόν κόσμο, προβάλλοντας τίς πνευματικές τους ἀξίες στό δυτικό τρόπο ζωῆς, ὁ ὁποῖος ἀποχαυνώνει τό ἀνθρώπινο πρόσωπο καί προξενεῖ μία νέα ἀπαξία, τοῦ μηδενισμοῦ καί τῆς στείρας λογικῆς. Ἡ μέν Ὁρθοδοξία ἐκτός ἀπό μία μυστηριακή ἐκκλησιολογική ἐνότητα, δημιουργεῖ ἕνα συγκροτημένο ἄνθρωπο μέ ὀρθόδοξο ἦθος. Ὁ δέ Ἑλληνισμός μέ τόν πολιτισμό του προσφέρει ἕνα κοινωνικό γίνεσθαι στό σημερινό ἄνθρωπο, γιά νά ξεφύγει ἀπό τό λαβύρινθο τῶν ἀδιεξόδων πού μαστίζουν τήν κοινωνία. Ἡ Ὁρθοδοξία προβάλλει τόν ἐσταυρωμένο Ἰησοῦ Χριστό, ὁ Ἑλληνισμός τήν ἀκρόπολη τῶν ἀξιῶν, τήν Δημοκρατία μέ ὅλα τά ὑγιῆ στοιχεῖα της. Ἡ Ὁρθοδοξία μέ τήν λατρεία τῆς ἐνώνει τόν πιστό μέ τόν Θεό, γιά νά νικήσει τίς δυνάμεις τῆς ἀμαρτίας καί νά τόν ὀδηγήσει πλέον στή θεία ζωή τοῦ καινοῦ κόσμου τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἑλληνισμός προβάλλει τήν ἀρετή τοῦ Σωκράτη, τήν ἠθική τοῦ Πλάτωνα, τήν ἀνδρεία τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καί τά ὑψηλά ἰδανικά σοφῶν ἀνδρῶν.

Καί σήμερα υπάρχουν πολλοί πού έπιβουλεύονται τήν άκεραιότητα τής Έλλάδος, προσβάλλοντας τήν έθνική συνείδησή μας μέ τό νά άλλοιώνουν τήν έλληνική Ιστορία (όπως μέ τήν όνομασία τής Μακεδονίας τών Σκοπίων). Έπίσης έσωτερικοί έχθροί πού προσβάλλουν τό όρθόδοξο φρόνημα τοϋ Έλληνικοϋ λαοϋ, προβάλλοντας ξενόφερτα πρότυπα ζωής, ιδέες και δοξασίες άλλων χωρών. Προσπαθοϋν μέ όλα αυτά νά μειώσουν τήν δύναμη τής Έλλάδος και νά δεσμεύσουν τήν έλευθερία τής πίστεως τοϋ λαοϋ. Στην Έλλάδα γεννήθηκαν ό λόγος και ή έλευθερία και ή Έλλάδα μεγαλούργησε γιατί πίστευε σέ ύψηλά ιδανικά και άξίες πού τήν διέκριναν από τίς άλλες χῶρες τοϋ κόσμου. Καί σήμερα, αν αγαπάμε τήν πατρίδα και τήν Όρθοδοξία μας, εἶναι ανάγκη νά ύψώσουμε τήν φωνή μας τόσο σέ ξένους έπιβουλείς όσο και σ' εκείνους πού ζητοϋν νά σκλαβώσουν τήν θρησκευτική πίστη μας είτε σέ μία ταυτότητα ή σέ ξενόφερτες παραθρησκεἶες και αίρέσεις πού άλλοιώνουν τήν όρθόδοξη έλληνική παράδοση. Καί πάλι ή Παναγία θά κάνει τό θαϋμα της για νά μάς προστατέψει από έχθρούς, όπως τήν έποχή εκείνη, αρκεί ή πίστη στον Θεό νά εἶναι δυνατή και σταθερή.

Πηγή: agiazoni.gr